

Előadás
Haydn – Aki hűtlen, pórul jár; a Collegium Artium keretében bemutató a Szegedi Nemzeti Színházban, 19 óra 30-kor. Vezényel: Pál Tamás. Szereposzások: Vespina – Kertesi Ingrid; Sandrina – Korondi Anna; Necio – Mukk József; Filippo – Derecskey Zsolt; Nanni – Altorjai Tamás. Közreműködik a Salieri Kamarazenekar; az előadás díszvendége Robins London zenetörténész.

Időszaki kiállítások
Fekete Ház – Bari Károly képverseinek és grafikáinak kiállítása.
Juhász Gyula Művelődési Központ – Fontos Sándor emlékkiállítás.
Móra Ferenc Múzeum (II. emeleti kiállítóterem) – Az 1950–60-as évek progresszív festészete.
Képcsarnok (Gulácsy Lajos Terem) – Kovács Éva kerámia-kiállítása.

Az inkvizíció börtönében

A La Mancha díszlettervezője: Vayer Tamás

Különleges, látványos színpadképet, egy inkvizíciós börtönt tervezett a La Mancha lovagja Szabadtéri előadására Vayer Tamás (50), akit nemcsak díszlettervezőként, hanem a népszerű televíziós sorozat színészeként, a Linda rendőr őrnagyaként is ismer a közönség. Igazából azonban a magyar filmművészetben tette le a névjegyét, hiszen 24 évig volt a MAFILM egyik meghatározó díszlettervezője, Balázs Béla-díjas, Erdemes művész, akinek munkáját olyan filmek fémjelzik, mint a Szindbád, az Egymásra nézve, a Csontváry, a Te rongyos élet, Az ötödik pecsét, hogy csak néhányat említsünk a sok közül. 1989-ben Csiszár Imre hívására a Nemzeti Színházhoz került, de az emlékezetes igazgatóváltás után inkább a szabadúszást választotta... Azóta mindenfelé dolgozik az országban, Budapesten, Szolnokon, Miskolcon, Zalaegerszegen, s most éppen Szegeden...

– Hogyan lett díszlettervező?
– Szüleim művészettörténészek, azt a személyes tudást, a könyvtárat valahogy vissza akartam fordítani, de mert mindig úgy éreztem, hogy nem vagyok alkalmas arra, hogy önálló alkotóként csak magamban dolgozzam, hanem szerettem – és hiszem, hogy a XX. században mindenkinek ezt kellene szeretni – a csapatmunkát. Ez egyaránt vonatkozik a filmes és a színházi díszlettervezésre is.
– Dolgozott már korábban is itt a szabadtéren?
– A Hány Jánost csináltam abban az előadásban, amelyben Bessenyei Ferenc és Házy Erzsébet volt a két főszereplő. Akkor még nagyon tapasztalatlan voltam, olyan díszletet terveztem, ami végül nekem sem tetszett igazán, de abban

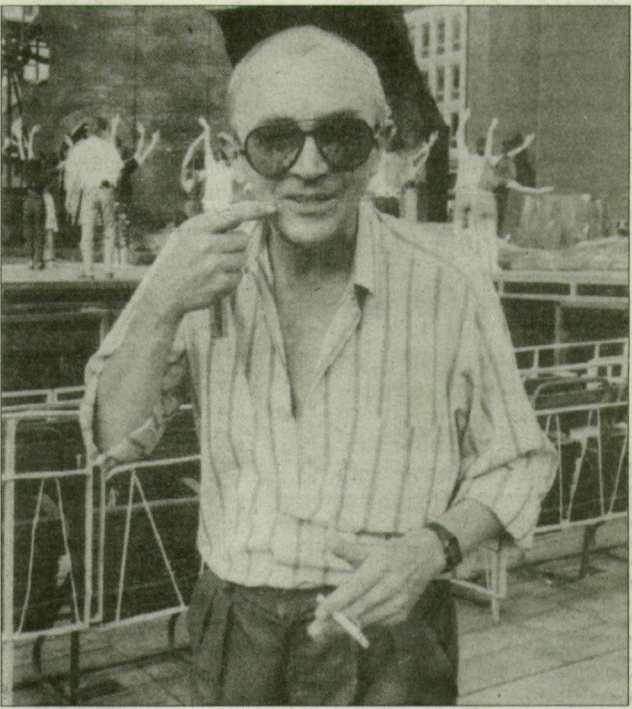
az időben még döntően filmes voltam. A díszlettervezés együttlétet jelentő foglalkozás, a színház, a film és a televízió is egyek, együtt kell őket csinálni, akkor jó, ha az ember ezeket a területeket átmozgja.
– Az utóbbi időben rengeteg színházi munkája volt...
– Ebben az évadban ez a tizenhetedik bemutatóm, ennyit nem szabad csinálni, mert a minőség rovására mehet, 5-6 darabot lehet megoldani egy szezonban. A La Manchát még kellő intenzitással meg tudtam csinálni, át tudtam élni, de pontosan tudom, hogy ez egy olyanfajta kizsákmányolás a saját energiáimnak, amit nem kívánnék senkinek. Nekem nagy a rutinom, dolgoztam Várkonyival, Máriássyval, Radványi Géza bácsival, Bacsóval... Ez

segít még. Ez a díszlet is azért különleges, mert filmes díszlettervező is vagyok, nem a közhírhízi koncepcióból indulok ki, hogy egy színpadra kell felállítani egy teret és ki kell alakítani egy játékhelyszínt, hanem van egy külső helyszín, a Dóm és a Dömötör-torony, ezeket megélve kell tovább gondolkodni. Az nagyon sokat segített, hogy a darab egy inkvizíciós börtönben játszódik. Sikerült a teret filozófikusan átélnem, s ez mind az anyaghasználatban, mind a térrendszer megszervezésében befolyásolt. Remélem, hogy a nézők megérzik majd, hogy külső helyszínek is megfelelőek, a Dóm, a Dömötör-torony és az egész tér része a díszletnek.

HOLLÓSI ZSOLT

A kamaradráma látványossága

Iglódi István rendezi a „La Manchát”

Amikor eldől, hogy a Broadway-ről világhódításra indult zenés játék, a La Mancha lovagja szerepel a szabadtéri idei műsorában, valószínűleg csak a bennfentesek tudták: ahhoz, hogy az egyedi szegedi színpadra „szabják” a darabot, a szezonális színháznak a legjobb erőket kell mozgósítani. A Dóm térré adaptálni a La Manchát, méghozzá saját erőből, önálló vállalkozásként – nem ígérkezik rossz befektetésnek; de az biztos, hogy hatalmas munka. Ezért is dolgozott a stáb már júniusban Budapesten, igencsak meghosszabbítva a közhírhízi évadot. Iglódi István rendezővel még a Kőfaragó utcai próbateremben beszélgettünk.

– Nagyon érdekes és különleges a darab. Előadás az előadásban, dráma a drámában. Arról van szó, hogy Cervantes, a Don Quijote írója a spanyol inkvizíció börtönében megpróbál rokonszenvet ébreszteni ellenségeiben, azért, hogy megmenthesse főművét. Ezt úgy próbálja elérni, hogy rabtársaival eljátszák a búsképű lovag történetét: ő maga a főszereplő, Don Quijote, a rabtársai pedig a többi szerepet alakítják. A rabok, köztük az író Cervantes drámája szüntelenül együtt játszódik a Don Quijote cselekményével, illetve a szereplők állandóan ki- és belépnek a valóságos világukból a fantázia, mű világába.
– Ettől – gondolom – nemcsak érdekes, hanem nehéz is a játék.
– Ráadásul itt ez a sztereotípiá, hogy az emberek a musical műfajáról egyből a látványosságra asszociálnak. A La Mancha lovagja esetében pedig sokkal inkább a drámai erő érvényesül. Csakhogy mi egy óriási méretű színpadon akarjuk eljátszani, tehát nekünk mégis meg kell próbálni a látványosság igényének kielégítését is. A meglehetősen intim drámát hatalmas nézőtérnek kell megmutatni.
– Hogyan sikerül áthidalni az ellentmondásokat?
– A szó szoros értelmében: áthidalni muszáj valamiképpen a nézők és a színpad közötti távolságot. Vayer Tamás, a díszlettervező ezért igyekezett a lehető legközelebb vinni a nézőtérhez az épített színpadot, amely nem más, mint a börtönbarlang. És persze megpróbálunk kialakítani egy olyan játéktípust is, amellyel mind az öt-hatezer nézőnek élvezhetővé és átélhetővé tudjuk tenni az előadást.
– Vajon nem fontolgatták azt a megoldást, amely ugyan nem drámai művek előadásainak, inkább rock-koncerteken bevezetett, hogy kivetítsék a leginkább fontos, drámai pillanatokat?
– Honnan tudja?
– Nem tudtam, csak ahogy beszélt a megjelenítés nehézségeiről, eszembe jutott.
– Nekünk is eszünkbe jutott, mégis elvetettük, mert az az érzésem, az ellenkező hatást keltenék: elvonnánk inkább a néző figyelmét. Jó néhány drámai előadást láttam már Szegeden és mindig azt tapasztaltam, hogy az igazán jól megcsinált kamarajelentek képesek a hatásuk alá vonni akárhányezer nézőt is, legyen bár nagy a fizikai távolság a művész és a közönség között. Valószínűleg nincs helye szcenikai kísérleteknek a szabadtéren; nem hiszem, hogy megengedhetnének magunknak, hogy a néző esetleg azt se tudja, melyik képet nézze...
– Beszélne a színészválasztás szempontjairól?
– Induljunk Méhes Lászlóval, aki a Vígszínház ifjú művésze. Remekül énekel és olyan akrobatikus képességei vannak, amelyekre a hatalmas díszletben szükség van, illetve

kitűnően érvényesíthetők. Ő kapta Cervantes – Don Quijote szerepét. Talán nem kell megindokolnom, miért választottam Sanchónak Haumann Péter művészt urat. Pillanatnyilag Magyarországon egyedülállóan kitűnő ebben a műfajban – és persze más műfajokban is. A szegediek is ismerik már Sáfár Mónikát a Mária evangéliumból, tehát tudják, hogy ő is kitűnő adottságokkal, hang- és színészi kvalitásokkal rendelkezik. Mint említettem, más La Mancha előadásokhoz képest mi megpróbálunk nagyobb súlyt fektetni a látványra; ebben a Közép Európai Táncszínház segít.
– Első alkalommal rendez a Dóm téren. Nem idegesíti, hogy ez ilyen nagy hely?
– Ideges nem vagyok, hiszen azért próbálunk jóelőre, hogy elkerüljük a nyári színházakban egyébként szokásos kapkodást. Mindenképpen kihívás számomra ez a munka, ami viszont nem rossz dolog. Egyetlen okom van az izgalomra, szurkolok, hogy nekünk megfelelő legyen az időjárás, hogy valamennyi szegedi próbalehetőséget ki tudjuk használni.
– Mi lesz Iglódi István következő rendezése?
– A szegedi program után körülbelül két hetet pihenek, aztán az őszi rendezéssel foglalkozom: Bánk bán, Várszínház.

SÜLYOK ERZSÉBET

Lyon – College du Tonkin. Az iskolában egy-egy évfolyamon 3-4 osztály van, az átlagos osztálylétszám 25 fő. Ebből kb. 3-4 a bukott tanuló. Javítóvizsga nincs. Többnyire ugyanazon tantárgyakat tanulják, mint a magyar gyerekek, azzal a különbséggel, hogy a történelem-földrajz egy tantárgy, fizikai tudományok címszó alatt fizikát és kémiát tanulnak, természettudomány címen pedig biológiát és geológiát. Mindenki tanul legalább egy idegen nyelvet, ez elsősorban angol vagy német. Egyes osztályokban második idegen nyelvként spanyolt vagy latint tanulnak. Háromféle anyanyelvi óra van: helyesírás-nyelvtan, fogalmazás és olvasmányelemzés, ez utóbbi nagyjából megfelel a mi irodalomóránknak. Heti óraszámokat tekintve az egyes tantárgyakat megközelítően azonos óraszámban tanítják, mint nálunk.
Bár minden osztálynak van osztályfőnöke, ilyen óra nincs, az egyes osztályokért felelős pedagógus csak az adminisztrációt végzi. Meglepő volt még, hogy testnevelésórán a gyerekek nem öltöznek át. Ilyen napokon eleve olyan ruházatban mennek iskolába, hogy a mozgásban ne legyenek korlátozva.
A csöngetési rend teljesen eltérő a mienktől. A tanítási órák 60 percesek. Az első és második óra között csak annyi „szünet” van, amíg át-

Iskolaportré 2.

Osztályozás 1-től 20-ig

mennek egyik teremből a másikba. A tanítás reggel nyolc órakor kezdődik, és egy 15 perces szünettel délig tart. Délután 13.30-kor kezdődik és 17.30-kor ér véget. Egy osztálynak naponta átlag 5-6 tanítási órája van. Tehát előfordulhat például, hogy a délelőtti tanítás után vissza kell menni 16.30-ra az utolsó órára.
A gyerekek többsége a környéken lakik – bár nincs körzeti beiskolázás –, így ebédszünetben többnyire hazamennek. Van iskolai étkeztetés is, mellyel kb. a gyerekek fele él.
Az oktatás szaktantermekben folyik, tehát egyik osztálynak sincs „saját” osztályterme. A tantermek felszereltsége igen jó: mindenütt van videó, írásvetítő, a nyelvi termekben magnó. A tanárok élnek is a technika adta lehetőségekkel. A zöld színű táblák minden reggel tisztára vannak törölve, és olyan krétát használnak, ami nem porol.
A tanulók teljesítményének értékelése 0-20 érdemjeggyel történik, beleértve még a tizedes törtet is. 20-as ritkán születik, a 16-18-as ér-

demjegy már kiváló. Szóbeli számonkérés egyáltalán nincs, az írásbeli felelések – ilyenkor mindenki felel – időpontját mindig előre rögzítik. Minden gyerekeknek van egy határidőnaplójához hasonló füzet, ebbe írja a megfelelő napra elkészítendő feladatot, azt, hogy mit kell hozni, mikor lesz felelés stb. Ezt nagyon ötletesnek találtam.
A gyerek negyedévenként és év végén értesítőt kap. Ebben szerepel az adott tantárgy osztályátalga, a gyerek tantárgyi negyedévi átlaga, a tanár pár szavas értékelése, végül az osztályozó konferencia által megfogalmazott általános vélemény a negyedévben végzett munkáról. Egy osztály negyedéves osztályozó konferenciája kb. két órát vesz igénybe.
Kintlétem alatt napi 4-5 órát hospitáltam. Mivel elsősorban az oktatási-nevelési folyamat érdekelt, igyekeztem minden évfolyamon minden tantárgyból több órát végignézni. Általános-ságban elmondhatom, hogy a gyerekek fejét nem tömény lexikai anyaggal tömik meg –

melynek már a fele sem igaz változó világunkban –, hanem naprakész, friss információkkal. Ez különösen érvényes a történelem-földrajz vonatkozásában: tavaly kiadott tankönyvük van, és óráról órára az adott témába vágó, friss újságcikkeket elemeznek.
A francia gyerekek meglepően jól olvasnak anyanyelvükön. Ennek az lehet a titka, hogy minden órán olvasnak hangosan. Nagyon tetszett, hogy füzetük szépek, áttekinthetők. Minden oldal számozva van, így visszautalásnál bármilyen könnyen előkereshető. A tananyaghoz a tanár által hozott fénymásolatokat rögtön beragasztják a füzetbe (az iskolai felszerelés része az olló és a ragasztó), aláhúzásnál a vonalzót kérés nélkül használják. Minden füzet tartozéka egy írólap-csomag, így az írásbeli számonkérés végeredménye nem összevissza tépett papírhalmaz, hanem egy esztétikus kis csomag. Az írásbeli számonkérés papírját a gyerekek beragasztják füzetükbe ahhoz az anyagrészhez, amelyhez tartozik. A tankönyvek szépek, színesek, tanulásra csábítóak. Kötésük igen stabil.
Persze, ezek apróságoknak tűnnek, de az esztétikai nevelés elengedhetetlen részei.
Laczik Tóth Magdolna
Rókus I. Sz. Általános Iskola